

Marknadskontroll av lekredskap 2015

Säkerhet och tillgänglighet

2015:12 Marknadskontroll av lekredskap 2015

Konsumentverket 2015

Projektledare: Anna Strandberg

Projektdeltagare:

Åsa Persson, Anna-Carin Widmark, Kerstin Jönsson, Lena Bergman Bokvist, Konsumentverket

Lars Estlander, Ewa Krynicka Storskog, Boverket

Magnus Kristiansson, Sveriges kommuner och landsting

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	8
2	Bakgrund	9
2.1	Säkerhet och krav	10
2.1.1	Skadestatistik från lekplatsolyckor	10
2.1.2	Krav, regler och ansvar	10
2.2	Krav och ansvar för tillgänglighet på lekplatser	12
2.2.1	Boverkets föreskrifter.....	12
2.2.2	Väglledning/teknisk rapport om tillgängliga lekredskap.....	12
2.2.3	Konsumentverkets uppdrag.....	13
2.2.4	Fastighetsägarens ansvar	13
3	Syfte	14
4	Definitioner.....	15
5	Metod.....	18
5.1	Urval.....	18
5.2	Genomförande av säkerhetsbesiktning	18
5.2.1	Avgränsning	18
5.2.2	Teknisk dokumentationskontroll hos tillverkare och återförsäljare.....	18
5.3	Inventering av tillgänglighet	19
5.3.1	Genomförande	19
5.3.2	Avgränsning	19
5.3.3	Frågor till fastighetsägarna	19
6	Resultat.....	20
6.1	Säkerhet.....	20
6.1.1	Säkerhetsbrister vid besiktningar	20
6.1.2	Dokumentkontroll hos tillverkare och återförsäljare.....	28
6.1.3	Åtgärder	28
6.2	Resultat från tillgänglighetsinventeringen.....	29
6.2.1	Att ta sig till och från lekplatsen.....	29
6.2.2	Att förflytta sig och vistas på lekplatsen.....	29
6.2.3	Variation av lekredskap.....	31
6.2.4	Tillgängliga och användbara lekredskap.....	31
6.2.5	Helhetsbedömning.....	33
7	Analys.....	34

7.1	Säkerhet.....	34
7.2	Analys av tillgänglighetsinventeringen	36
8	Förslag på förbättringar	38
8.1	Säkerhet.....	38
8.2	Tillgänglighet.....	39
9	Källförteckning	40
10	Bilagor.....	41

Sammanfattning

Konsumentverket och Boverket har under 2015 i samverkan med Sveriges kommuner och landsting genomfört en marknadskontroll av lekredskap och lekplatser. Marknadskontrollen är en uppföljning av en marknadskontroll från 2008 då många allvarliga brister påträffades på lekplatser i Sverige. Säkerhetsbesiktningar av 26 lekplatser i fem kommuner med geografisk och storleksmässig spridning har utförts av certifierade besiktningsmän mot säkerhetskraven i de europeiska säkerhetsstandarderna för lekredskap (i serien SS EN 1176). Dessutom har tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar inventerats på lekplatserna.

Uppföljningen visar att det fortfarande finns stora brister på svenska lekplatser både när det gäller säkerhet och tillgänglighet. Över 500 säkerhetsbrister identifierades vid besiktningarna. De allvarliga bristerna har åtgärdats av ansvariga fastighetsägare och tillverkare. En del mindre allvarliga brister kvarstår, men åtgärdas under 2016. Över hälften av bristerna berodde på avsaknad av underhåll av lekredskap och stötdämpande underlag. Även om en mängd konstruktionsfel och felaktigt placerad utrustning också påträffats är en slutsats av kontrollen att det största problemet på lekplatserna fortfarande är eftersatt underhåll.

Säkerhetsbrister på grund av redskapens konstruktion påträffades både hos äldre och nyare utrustning. I många fall beror konstruktionsfel på att lekredskapen tillverkats innan dagens standardkrav. Lekredskap har lång livslängd, men redskapen ska uppfylla gällande säkerhetskrav oberoende på när de tillverkades. I några fall har även allvarliga säkerhetsbrister påträffats på nya lekplatser där fastighetsägare byggt nytt, utan att uppfylla säkerhetskraven från början.

Kontrollen visar på stora variationer i säkerhetsnivå mellan olika lekplatser. Många brister påträffades, men även goda exempel på lekplatser helt utan allvarliga säkerhetsbrister. Genom att ha med säkerhetsaspekterna från början och löpande besiktiga, åtgärda och underhålla sina lekplatser kan fastighetsägare förebygga olyckor som beror på lekplatsens och redskapens utformning.

Utöver kontroller på lekplatser har en dokumentkontroll av säkerheten hos ett urval produkter från 18 återförsäljare och tillverkare av lekredskap genomförts. De flesta tillverkare och återförsäljare redovisade teknisk dokumentation för att säkerheten hos de utvalda produkterna skulle bedömas som tillräcklig. Konsumentverket har uppmanat några tillverkare att ändra lekredskapens konstruktion vilket de också gjort.

Tillgänglighetsinventeringen visar på brister i tillgänglighet och användbarhet, i förhållande till de krav som finns. Det gäller framförallt för personer med begränsad rörelseförmåga. Många av lekplatserna har underlag som består av sand, grus eller gräs, vilket gör det svårt att ta sig fram till lekredskapen om man till exempel använder rullstol. Dessutom är det relativt vanligt med barriärer i form av kanter och staket, vilket ytterligare försvårar framkomligheten. En annan brist är att många lekplatser har en liten variation av lekredskap. Lekfunktionerna innebär ofta att man måste kunna hoppa, klättra och krypa för att använda dem. Fler redskap som är inriktade på till exempel bygga, konstruera, skapa och samarbeta skulle göra att fler barn och vuxna kan använda lekplatsen.

Summary

The Swedish Consumer Agency conducted a market surveillance of playground equipment and playgrounds in 2015. The surveillance was made in cooperation with the National Board of Housing, Building and Planning as well as the Swedish Association of Local Authorities and Regions. This project is a follow up of a market surveillance from 2008, in which many serious hazards were found in Swedish playgrounds.

Safety inspections were performed in 26 playgrounds in five municipalities with a variety of size and geographical location. The inspections were carried out by certified inspectors to the safety requirements of the European safety standards for playground equipment (SS-EN 1176). Moreover, accessibility for persons with disabilities was inspected on the playgrounds. The availability inventory is not a surveillance against legislative requirements in the same way as the safety control, but is intended to raise awareness of the need for accessible playgrounds and disseminate examples of how to make playgrounds more accessible and including.

The follow-up shows that there are still major shortcomings in Swedish playgrounds both in terms of accessibility and safety. Over 500 safety hazards were identified at the inspections. The serious shortcomings were addressed immediately by responsible owners and manufacturers. Some less serious hazards remain, but will be addressed during 2016. Over half of the shortcomings were due to lack of maintenance of playground equipment and impact-absorbing surfaces. Although a variety of failures in design and placement of equipment was also found, a conclusion of the market surveillance is that the biggest problem on the playgrounds is still neglected maintenance.

Safety hazards due to design was found in both older and newer equipment. In many cases, the failures were explained by the fact that the playground equipment were manufactured before today's standard requirements. Playground equipment have a long lifecycle, but they must meet today's safety requirements regardless of when produced. In some cases, serious safety flaws were found in new playgrounds where the owners built without meeting the safety requirements from the beginning.

The market surveillance shows considerable variations in level of safety between different playgrounds. There are also good examples of playgrounds without any serious safety hazards. By having the safety aspects in mind from the beginning and continuously inspect, fix and maintain their playgrounds, owners can prevent accidents caused by the playground and gear configuration.

In addition to the inspections on playgrounds a documentary check of the safety of a selection of products from 18 retailers and manufacturers of playground equipment has been performed. Most manufacturers and distributors reported sufficient technical documentation to show that the safety requirement of the selected products were met. A small number of manufacturers had to change designs for future production.

Many of the playgrounds had lacks in accessibility, mostly regarding the surface around the playground equipment that often consists of sand, grass, level differences or other barriers. This can make it difficult to get to the playground equipment if you have limited mobility. Most playgrounds also have a poor variety of play functions, where most equipment require that you must be able to climb, jump or crawl to use them, which limits the ability to play for children and

accompanying adults with impaired mobility. Equipment that encourage building, creating and cooperation would include more children and grown-ups.

1 Inledning

Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö, vilket FN:s konvention om barnets rättigheter understryker. Samhällets olika organ ska känna ansvar för olycksfallsförebyggande arbete samt möjliggöra aktivt deltagande i samhället för alla barn.

I europastandarderna för lekredskaps orientering står det: ”Det har även noterats att det finns ett ökande behov för möjlighet till lek som är tillgänglig för användare med funktionsnedsättningar. Detta kräver naturligtvis lekplatser som erbjuder en balans mellan säkerhet och möjligheten till en lämplig nivå av utmaningar och stimulering för alla möjliga användargrupper.”

För att barn tryggt ska kunna leka och utmana sig själva, ska miljön inte innehålla oförutsedda risker för dem. Standarderna för lekredskap syftar främst till att förhindra att barn under lek utsätts för risker som de inte har förmåga att förutse. Olyckor med lekredskap kan i värsta fall leda till dödsfall eller men för livet.

2 Bakgrund

Som tillsynsmyndighet för produktsäkerhetslagen, PSL (2004:451) har Konsumentverket i uppgift att genomföra marknadskontroll av varor och tjänster. Lekredskap på lekplatser är varor som faller under Konsumentverkets tillsynsansvar. Konsumentverket har också i uppdrag att integrera funktionshinderfrågor i sin verksamhet, till exempel för att uppmärksamma olika aktörer på tillgänglighetsfrågor.

Boverket är uppsiktsmyndighet och har föreskriftsrätt för tomter, allmänna platser och andra områden enligt plan- och byggförordningen, PBF (2011:338) och kommunernas byggnadsnämnder är tillsynsmyndighet för plan- och bygglagen, PBL (2010:900). Utöver ovan nämnda myndigheters tillsynsansvar har även Arbetsmiljöverket en roll som tillsynsmyndighet för lekplatsolyckor om de inträffar på lekplatser på skolgårdar under skoltid.

Sveriges kommuner och landsting, SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. SKL:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner, landsting och regioners verksamhet och fungerar som ett nätverk för kunskapsutbyte och samordning. SKL har framför allt deltagit i projektet som representant för kommunerna som fastighetsägare och informerat dem om projektet.

I en marknadskontroll av lekredskap som Konsumentverket genomförde 2008, i samverkan med Boverket och SKL, påträffades många säkerhetsbrister på lekplatser i de fem kommuner som då kontrollerades (Rapport 2008:15). Särskilt underhållet av lekplatserna bedömdes som mycket dåligt ur säkerhetssynpunkt. De flesta anmärkningarna berodde på bristande stötdämpande underlag och att mycket av utrustningen var gammal. Men även fel på nyare utrustning påträffades.

Utöver säkerhetskontrollen 2008 inventerades även tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Inventeringen fokuserade främst på tillgänglighet för barn och vuxna med begränsad rörelseförmåga. De flesta lekplatser hade stora tillgänglighetsbrister både när det gäller att kunna ta sig fram till olika lekredskap på lekplatserna och även att kunna använda lekredskapen. Det fanns dock några bra exempel, som lyftes fram i rapporten.

Kontrollen av lekplatser 2008 visade på bristande kunskaper om säkerhetskrav och tillgänglighetskrav på lekplatser och lekredskap. Det gällde både hos fastighetsägare och planerare av lekplatser. Flera undersökningar som gjorts av bland annat Boverket, funktionshinderrörelsen och forskare visar att kunskaper om tillgänglighetskraven saknas eller är bristfälliga hos ovan nämnda aktörer. Dessutom är lagstiftningen inom detta område relativt ny och inte helt tydlig.

En slutsats av marknadskontrollen 2008 var att det fanns ett fortsatt stort behov av ökad kunskap gällande ansvar, lagar och regler. För att öka kunskapen uppdaterade och spred Konsumentverket, Boverket och SKL gemensamt foldern ”Regler i Sverige för lekredskap och lekplatser”.

Marknadskontrollen 2015, är en uppföljning för att se om det har blivit en förbättring av säkerhet och tillgänglighet på lekredskapen sedan marknadskontrollen 2008.

2.1 Säkerhet och krav

När det gäller säkerhet på lekplatser förekommer återkommande argument mot standardernas säkerhetskrav med vinklingen att lekplatserna blir likadana och tråkiga om de ska uppfylla standard. Men att lekredskap uppfyller standard innebär inte att de behöver se likadana ut. Det finns andra standarder som syftar till likriktning eftersom de tas fram för att underlätta användning av olika produkter tillsammans. Men säkerhetsstandardernas syfte är att undvika säkerhetsrisker som kan leda till skador på barn. De innehåller krav på att redskapen inte har farliga mått på öppningar eller utskjutande delar där barn riskerar att fastna och skadas eller att bärande delar inte kollapsar vid belastning och andra risker som barn inte kan förutse. Sådana oförutsedda risker är till skillnad från utmaningar som barnen själva ger sig på inte positivt utvecklande för barn.

Det kan vara spännande och utmanande för ett barn att gunga högt i en gunga och kanske till och med hoppa av gungan i farten. Men det blir inte mer spännande på ett roligt sätt om gungbommen är rutten eller felkonstruerad så att den riskerar att kollapsa över barnet. Barnet är helt omedvetet om risken att gungbommen när som helst kan gå sönder och den risken tillför inte barnets lek någonting i form av spänning och utmaning. Säkerhetskrav är alltså inte en motsättning till kreativitet, rörelse och utveckling utan tvärtom en förutsättning.

2.1.1 Skadestatistik från lekplatsolyckor

Varje år uppsöker uppskattningsvis 18 000 barn akutmottagningar efter lekplatsolyckor i Sverige. Över hälften av fallen är hjärnskakningar, benbrott eller leder som hoppat ur. (IDB 2010-2014). Härtill kommer ytterligare ca 32 000 barn som skadats på lekplatser men som vänt sig till vårdcentraler, jourmottagningar och tandvården. (Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2014).

Totalt behöver alltså 50 000 barn per år läkarvård/tandvård för lekplatsolyckor. De dominerande olyckorna är fallolyckor och underlaget orsakar flest skador. De vanligaste typerna av skador är i fallande ordning, frakturer, stöt- eller krosskador (kontusioner), urledvridningar (distorsioner), sårskador och hjärnskakningar. De mest skadade kroppsdelarna är övre extremiteter och huvud.

Alla olyckor beror inte på bristande säkerhet hos lekredskap och underlag, men många olyckor skulle kunna undvikas genom kontroll och åtgärder av säkerhetsrisker på lekplatser.

2.1.2 Krav, regler och ansvar

2.1.2.1 Plan- och bygglagen

Regler för utemiljön finns i PBL (2010:900), 8 kap. 9§ punkt 5 och 6, samt 10–12 §§ och 15–16 §§. Där anges krav på anordnande av friyta för lek- och utevistelse samt krav på att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas. Enligt PBL är kommunens byggnadsnämnd tillsynsmyndighet för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser inom kommunen.

2.1.2.2 *Boverkets föreskrifter*

I Boverkets byggregler, BBR (BFS 2011:6 BBR), finns regler om skydd mot olyckor vid fasta lekredskap på tomter. BBR gäller vid nybyggnad eller nyanläggning och vid ändring av lekplatser. I avsnitt 8:93 anges att: "Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika redskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas".

2.1.2.3 *Produktsäkerhetslagen*

PSL (2004:451) kräver att varor och tjänster som tillhandahålls (säljs, hyrs ut m.m.) av näringsidkare till konsumenter ska vara säkra. PSL gäller även för varor som tillhandahålls i offentlig verksamhet. Exempel på detta är lekredskap på lekplatser. Det innebär att det som står i lagen om näringsidkare även tillämpas för de som i offentlig verksamhet tillhandahåller varor till konsumenter. Varor som exempelvis en kommun tillhandahåller så att enskilda konsumenter kommer i kontakt med dem omfattas därmed av lagen. Konsumentverket är tillsynsmyndighet enligt PSL och har till uppgift att utföra kontroller av att produkter som tillhandahålls konsumenter uppfyller gällande säkerhetskrav. Varor som tillhandahålls idag ska vara säkra enligt de säkerhetskrav som finns idag oavsett när de tillverkades. Många lekredskap har lång livslängd, men även om de tillverkades innan gällande standard ska de kontrolleras mot gällande krav.

Konsumentverket ser helst att fastighetsägare frivilligt genomför de åtgärder som behövs för att förebygga skadefall. Om inte nödvändiga åtgärder genomförs frivilligt kan verket förbjuda fastighetsägaren att tillhandahålla det farliga lekredskapet. Sådana förbud förenas med vite. En fastighetsägare som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt lagstiftningen riskerar att få betala en sanktionsavgift som inte får överstiga 10 % av företagets årsomsättning.

2.1.2.4 *Standarder*

Som ett hjälpmedel för att bedöma säkerheten hos lekredskap finns säkerhetsstandarder som tagits fram på europeisk nivå. SS-EN 1176 och SS-EN 1177 är nationella versioner av europastandarderna för lekredskap och stötdämpande underlag och innehåller minimikrav för säkerhet och används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL och PSL. Standardernas krav är framtagna av tillverkare av lekredskap, testlaboratorier, certifieringsorgan, besiktningsmän och representanter för myndigheter och konsumentorganisationer. Säkerhetsstandarderna bygger på erfarenheter från olyckor och barns kroppsmått och är till för att undvika säkerhetsrisker som kan leda till att barn skadas. Standardernas säkerhetskrav är främst till för att undvika allvarliga olyckor som kan leda till dödsfall eller funktionsnedsättningar och undanröja risker som barn inte själva kan förutse. En förteckning av standarderna finns i bilaga 1.

En standard är formellt frivillig att följa om det inte finns en hänvisning till standarden i en lag eller föreskrift eller då den ingår som underlag vid upphandling. I BBR avsnitt 8:93 hänvisas till standarderna för lekredskap. Enligt PSL ska bland annat standarderna och god sed för produktsäkerhet i den berörda branschen beaktas som kriterier för bedömning av varornas säkerhet.

2.1.2.5 *Tillverkarens ansvar*

Tillverkare och leverantörer av lekredskap har ansvar enligt PSL för att de produkter som de tillhandahåller är säkra. Lekredskapen ska vara märkta med namn och adress till ansvarig tillverkare. Tillverkare och leverantör ska enligt lekredskapsstandarderna bland annat tillhandahålla utförliga anvisningar beträffande redskapets installation, drift, besiktning och underhåll samt dokumentation om uppfyllelse av standard.

2.1.2.6 *Fastighetsägarens ansvar*

Fastighetsägare som till exempel kommuner, bostadsbolag eller bostadsrättsföreningar, ansvarar för att lekplatsen är säker och för att dess egenskaper upprätthålls (PBL). Ansvaret för att utrustningen ska vara säker gäller oavsett tillverkningsår (PSL).

I vissa fall kan en fastighetsägare genom att bestämma att någon annan ansvarar för underhåll och utformning föra över ansvaret för lekplatsens säkerhet på annan, som en exempelvis kooperativ förskola. Detta ska i så fall vara angivet i arrendet- eller hyresavtalet.

2.2 **Krav och ansvar för tillgänglighet på lekplatser**

2.2.1 **Boverkets föreskrifter**

Boverket har tagit fram föreskrifter om tillgänglighet på allmänna platser eller områden för andra anläggningar eller byggnader (BFS 2011:5 - ALM2). Här framgår att när allmänna platser ska anläggas ska de också göras tillgängliga och användbara. Av föreskrifterna framgår också att lekplatser ska kunna användas av både barn och vuxna med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Om det finns toaletter för allmänheten ska det också finnas en toalett som kan användas av personer som använder rullstol.

För redan befintliga lekplatser finns tillgänglighetskrav på att fastighetsägaren ska åtgärda enkla tillgänglighetsbrister. Det framgår av föreskrift (BFS 2011:13 - HIN 3, Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser). Hinder i form av brister i lekplatsers utformning eller utrustning ska avhjälpas. Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen bör åtgärdas. Även brister som gör det svårt att vistas på lekplatsen för föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga eller för andra som tar hand om barnen bör åtgärdas.

2.2.2 **Vägledning/teknisk rapport om tillgängliga lekredskap**

Det finns idag ingen standard för tillgänglighet på lekplatser, men sen Europastandarderna för lekredskap och stötdämpande underlag togs fram, har det funnits ett behov av vägledning om hur lekområden kan göras mer tillgängliga. 2007 beslutade det europeiska standardiseringsorganet CEN att ta fram ett dokument om tillgänglighet på lekplatser och 2012 antog CEN en teknisk rapport (CEN/TR 16467:2013) *Lekredskap tillgängliga för alla barn*. Rapporten hör samman med Europastandarderna för lekredskap och stötdämpande underlag SS-EN 1176 och SS-EN 1177 och togs bland annat fram för att uppmärksamma eventuella konflikter mellan tillgänglighetsfrågan och säkerhetsfrågan. Den finns översatt till svenska och går att beställa från SIS Förlag AB.

Rapporten är en vägledning om hur man kan tillhandahålla lekområden som är mer tillgängliga för barn med funktionsnedsättning och hur barn kan uppmuntras att leka tillsammans oavsett funktionsförmåga. Vägledningens syfte är att identifiera hinder på lekplatser för barn med funktionsnedsättning. Huvudbudskapet i vägledningen är att lekplatsen ska vara en välkomnande miljö som främjar kvalitetslek för alla barn oavsett förmåga och att det finns olika slags utrustning som passar olika förmågor. Vägledningen tar också upp olika aspekter på tillgänglighet, närhet till parkeringsplatser, hur gångstråk ska utformas, tillgång till sittplatser, men också om val av lekredskap.

2.2.3 Konsumentverkets uppdrag

Konsumentverket har i uppdrag att integrera ett funktionshinderperspektiv i sin verksamhet och utifrån detta stödja och driva på berörda parter enligt sin regeringsinstruktion. Utifrån detta uppdrag valde vi att i samband med besiktning av säkerhet även titta på tillgängligheten på lekplatserna. Detta gjordes även vid marknadskontrollen 2008.

Marknadskontrollen av lekplatser 2008 visade på bristande kunskaper om säkerhetskrav och tillgänglighetskrav på lekplatser och lekredskap. Det gällde både hos fastighetsägare och planerare av lekplatser. Flera undersökningar som gjorts av bland annat Boverket, funktionshinderrörelsen och forskare visar att kunskaper om tillgänglighetskraven också saknas eller är bristfälliga hos ovan nämnda aktörer. Dessutom är lagstiftningen inom detta område relativt ny och inte helt tydlig.

2.2.4 Fastighetsägarens ansvar

Det är fastighetsägaren som ansvarar för att lekplatser och lekredskap är både säkra och tillgängliga.

3 Syfte

Syftet med marknadskontrollen och tillgänglighetsinventeringen är att:

- Kontrollera lekredskap och underlag så att eventuella säkerhetsbrister åtgärdas för att minska olycksrisker.
- Öka kunskapen om krav på säkerhet gällande lekredskap.
- Öka kunskapen om vilka tillgänglighetskrav som finns på lekplatser.

4 Definitioner

A-, B- och C-fel

I protokollen från säkerhetsbesiktningarna anges A, B och C-fel som klassning på de brister som påträffats på de besiktigade lekplatserna. Denna klassning är ett sätt att bedöma allvarlighetsgraden hos påträffade brister och hur snabbt åtgärder för att undanröja risken bör genomföras. Klassningsmetoden är framtagen av certifieringsorganet SERENO.

- **A-fel**

Ett A-fel innebär en risk för allvarlig skada alternativt stor risk för mindre skada. Fel som normalt kräver omedelbar åtgärd.

- **B-fel**

Ett B-fel innebär mindre risk för mindre skada alternativt stor risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas snarast.

- **C-fel**

Ett C-fel innebär liten risk för mindre skada alternativt mindre risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas vid periodiskt underhåll eller hållas under uppsikt tills åtgärder vidtagits.

Besiktningsman

I detta projekt har Konsumentverket använt sig av besiktningsmän som är certifierade av certifieringsorganet SERENO Certifiering AB. Bolaget, i fortsättningen kallat SERENO, är ackrediterat av Swedac (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll) för certifiering av personer. Detta innebär att SERENO kompetensprövas av Swedac för att avgöra om de är kompetenta att utföra de uppgifter som de ackrediterats för. SERENO i sin tur kontrollerar att de besiktningsmän som certifieras har den kompetens som krävs för arbetsuppgiften samt att de när de certifierats upprätthåller kompetensen. SERENO tillhandahåller en lista över samtliga certifierade besiktningsmän i Sverige.

Det finns även besiktningsmän som inte är certifierade eller certifierade av icke ackrediterat organ. Eftersom Konsumentverket ser certifikat av ackrediterat organ som en kvalitetsstämpel har verket valt att enbart arbeta med besiktningsmän som är certifierade av ett ackrediterat organ.

Fallutrymme

Runt alla lekredskap finns det krav på utrymme fritt från annan utrustning eller föremål som barn kan falla emot och skada sig på. Fallutrymmets utbredning beror på lekredskapets fallhöjd och om det är ett statiskt lekredskap eller ger en "tvingande rörelse" på användaren (se nedan).

HIC-värde

HIC, står för Head Injury Criterion, och är en mätmetod av underlags hårdhet vid fall för att undvika allvarliga huvudskador. För fallskyddsunderlag på lekplatser får HIC-värdet för den aktuella fallhöjden på underlaget inte överstiga 1000.

IDB

Injury Data Base, IDB är ett skaderegistreringssystem som sammanställs av EpC, Epidemiologiskt Centrum vid Socialstyrelsen. Data om olycksfallsskador samlas in vid ett antal akutmottagningar och jourcentraler och insamlingen till IDB Sverige omfattar för närvarande drygt 7 procent av befolkningen. Utifrån dessa siffror görs en nationell skattning.

Konstruktionsfel

Med konstruktionsfel menas de brister i ett redskap som inte beror på förslitning eller skadegörelse utan är ett ursprungligt fel i produkten.

Lekredskap

Standarden om lekredskap SS-EN 1176:2008 definierar lekredskap enligt följande: *”Redskap eller konstruktioner, inklusive komponenter och konstruktionselement, på eller med vilka barn, individuellt eller i grupp, kan leka utomhus eller inomhus enligt deras egna regler eller egna motiv till lek, som när som helst kan förändras”*. Lekredskapsstandarden är också tillämplig för redskap och utrustning som installerats som lekredskap även om de inte har tillverkats för detta ändamål. Som exempel kan nämnas en skulptur eller en gammal eka som placeras på en lekplats.

Lekredskap är en typ av lekutrustning som är avsedd för offentliga miljöer. Med offentlig menas här en miljö som inte är hemmabruk och tillgänglig för allmänheten. Lekredskap kan ibland till sin utformning vara förvillande likt så kallade aktivitetsleksaker som är exempelvis gungor och rutschkanor avsedda för hemmabruk. De produkter som definieras som leksaker i EN 71 och i Lag (2011:579) om leksakers säkerhet, så kallade aktivitetsleksaker får enbart användas för hemmabruk och inte på lekplatser i offentlig miljö. Aktivitetsleksaker ska CE-märkas och följa lag och förordning om leksakers säkerhet. I och med de olika regleringarna omfattas aktivitetsleksaker och lekredskap av olika krav på utformning och hållfasthet. Detta beror bland annat på att riskerna samt belastningen ofta skiljer sig mellan offentliga miljöer och hemmabruk. Lekredskap däremot, är en produkt som faller in under produktsäkerhetslagen och får inte CE-märkas.

Ställen där huvud/hals kan fastna

Ställen där barns huvud kan fastna är öppningar som är mellan 9 och 23 centimeter och som finns på höjder över 60 centimeter. I sådana öppningar kan barn komma igenom med kroppen, men inte huvudet, för att sedan bli hängande i huvudet. Ställen där barns hals kan fastna kan vara en kilformad öppning där barn kan komma in med halsen och sedan riskera att bli hängande i huvudet.

I syftet att skydda mot att huvud och hals fastnar, tar inte lekredskapsstandard SS-EN 1176 hänsyn till barn med ett större huvud (t.ex. hydrocefali eller Downs syndrom) eller barn som bär hjälm.

Ställen där kläder/hår kan fastna

Ett ställe där kläder kan fastna är exempelvis en öppning där barn kan fastna med en knapp eller knut på en snodd som sitter på barnets jacka eller tröja. Fastnar barn i en sådan öppning utgör det en allvarlig stryprisk. Ställen där kläder/ hår kan fastna får inte finnas över 60 cm höjd.

Ställen där fingrar kan fastna

Ett ställe där fingrar kan fastna är en öppning mellan 8- 25 mm inom utrymme där barn genomgår tvingande rörelse eller på en högre höjd än 1 m ovanför möjlig islagsyta där ett barns fingrar kan fastna. Fastnar ett barn med ett finger kan det till exempel leda till benbrott, kross- och klämskador eller skador på leder.

Ställen där fot eller ben kan fastna

Ett ställe där fot eller ben kan fastna är en springa eller öppning större än 30 mm på ytor som är avsedda att springa/gå på och med en lutning mindre än 45 °. En fot som fastnar kan bli allvarligt skadad om ett barn faller.

Nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga

Begrepp som används i PBL och som handlar dels om fysiska funktionsnedsättningar, exempelvis nedsatt styrka i armar, bål eller ben, och dels om funktionsnedsättningar som gör att man kan ha svårt att orientera sig, till exempel synnedsättning, utvecklingsstörning eller nedsatt kognitiv förmåga.

Tillgänglig och användbar

Begrepp som används i PBL för att beskriva hur en byggnad eller plats ska utformas, exempelvis att entrén ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

Tvingande rörelse

En del utrustning medför tvingande rörelse på användarens kropp. En sådan rörelse är en som användaren inte själv styr över eller kan avbryta. Exempel på sådan utrustning är gungor, rutschbanor och linbanor. Om ett barn fastnar med kläder eller kroppsdelar under en tvingande rörelse blir skaderisken hög.

5 Metod

5.1 Urval

De kommuner som valdes ut för kontroll var Kalix, Karlstad, Karlskrona, Uppsala samt några stadsdelar och kommuner i Stockholmsområdet som i denna rapport kallas Stockholm. Karlskrona och Stockholmsområdet togs med för att göra uppföljningar på några av lekplatserna från marknadskontrollen 2008. De andra kommunerna Karlstad, Kalix och Uppsala är slumpvis utvalda utifrån invånarantal samt med geografisk spridning över Sverige. Både landsorts- respektive storstadsområden finns representerade. De besiktigade lekplatserna är till största delen slumpvis utvalda, men någon lekplats har tagits med på grund av att Konsumentverket fått information om att de har säkerhetsbrister.

5.2 Genomförande av säkerhetsbesiktning

Säkerhetsbesiktningarna mot säkerhetskrav i europastandarderna för lekredskap har utförts av olika besiktningsmän i respektive kommun. Säkerhetsbesiktningar genomfördes under augusti-september 2015 på 26 lekplatser. Besiktningar gjordes i fem lekplatser per kommun utom Karlstad där sex lekplatser kontrollerades, då både en lekplats på en skolgård och lekplatsen intill skolan som även den används av skolan, togs med.

Alla lekplatser utom fem har kommunen som fastighetsägare. De som inte har kommunen som fastighetsägare ägs av en privat bostadsrättsförening, två campingplatser, en privat förskola och ett kommunalt fastighetsbolag. De kommunala lekplatserna är till största delen allmänna lekplatser, men fyra ligger på förskolor och tre ligger på skolgårdar.

Konsumentverket begärde in fastighetsägarnas senaste besiktningsprotokoll från respektive lekplats. Ansvariga fastighetsägare bjöds också in för att delta vid besiktningarna som pågick under en dag per kommun. Intresset för att delta var till skillnad från vid kontrollen 2008 mycket stort och minst en representant för nästan alla fastighetsägare deltog vid besiktningarna.

5.2.1 Avgränsning

Säkerhetsbesiktningar har gjorts av lekredskap placerade inom en avgränsad lekplats. Andra varor som exempelvis mattställningar, skulpturer, pergola och bänkar på lekplatsen har också ingått i besiktningen. Enligt standarden är säkerhetskraven tillämpliga på utrustning som placerats på en lekplats även om utrustningen inte är producerad som ett lekredskap. Brunnslock, staket och grindar på och runt lekplatsen har även de ingått i besiktningarna med hänvisning till BBR-Boverkets byggregler och lekredskapsstandarderna. Inga kemiska risker har kontrollerats eftersom det inte faller under Konsumentverket och Boverkets tillsynsansvar.

5.2.2 Teknisk dokumentationskontroll hos tillverkare och återförsäljare

Förutom besiktningar på lekplatser begärdes dokumentation över säkerheten hos lekredskap som finns till försäljning på den svenska marknaden in från ett antal tillverkare och återförsäljare. Dokumentation över säkerheten hos två utpekade produkter från respektive tillverkare eller återförsäljare begärdes in för granskning.

De kontrollerade företagen är Buildor, HAGS Aneby, Kompan, Lappset Sweden, Lars Laj, Lek & Säkerhet, Oberles Industri, Readymade, Naturlekplatser, Naturlek, Lekplats.se, Stiliom, Söve Lekmiljö, Trollverkstan, Lek & Fritid, Utform, Cado, Scancord Skyddsnät, Slottsbro och Zanzibar.

5.3 Inventering av tillgänglighet

5.3.1 Genomförande

Tillgänglighetsinventeringen av lekplatserna genomfördes i samband med säkerhetsbesiktningarna, förutom i Karlskrona då de gjordes vid ett senare tillfälle. Inventeringarna i Kalix, Uppsala, Stockholm och Karlstad gjordes av personal från Konsumentverket och inventeringarna i Karlskrona gjordes av personal från Boverket. Representanter från fastighetsägarna var närvarande vid drygt hälften av inventeringarna.

Inför inventeringen tog Konsumentverket fram ett inventeringsformulär (bilaga 2). Formuläret bygger på tillgänglighetskraven från ”enkelt avhjälpta hinder” och vägledningen/den tekniska rapporten om lekredskap tillgängliga för alla barn (se avsnittet om lagkrav på sid 12). Syftet med inventeringen var att få en övergripande bild av tillgängligheten på några lekplatser i Sverige, bland annat för att jämföra med den inventering som gjordes 2008.

Vi valde att begränsa inventeringen till att titta på tillgänglighet för personer med nedsatt rörelseförmåga. Tillgängligheten bedömdes utifrån följande fyra områden:

1. Möjligheter att komma till lekplatsen (närhet till p-platser, underlag på gångstråk mm).
2. Möjligheter att förflytta sig och vistas på lekplatsen (gångstråk mellan lekredskap, underlag runt lekredskap, sittplatser, toaletter, skugga, avskildhet med mera).
2. Variationen av lekredskap (hur utbudet av olika lekfunktioner ser ut för att stimulera t ex socialt samspel, bygga och skapa, hoppa, klättra, problemlösning och spel, lyssna, känna, lukta, balansera, ligga, sitta, interagera osv).
3. Utformning av lekredskap (finns det särskilda redskap för barn med nedsatt rörelseförmåga, t ex gungor att ligga i, ramper, stödhandtag, hus att komma in i mm).

Inventerarna fyllde i formuläret och fotograferade. Därefter gjordes en helhetsbedömning av tillgänglighet och användbarhet på lekplatsen i form av sammanfattande kommentarer och ett betyg på en skala mellan 1-10. Resultatet från inventeringen skickades till respektive fastighetsägare.

5.3.2 Avgränsning

Inventeringarna har inte innehållit någon bedömning av lekplatserna och utrustningens så kallade lekvärde. Vi har inte heller tittat på tillgänglighet utifrån alla typer av funktionsnedsättningar, utan haft fokus på barn och vuxna med begränsad rörelseförmåga.

5.3.3 Frågor till fastighetsägarna

Inför besiktningar och inventeringar skickade Konsumentverket ut ett brev till samtliga fastighetsägare, där vi informerade om de kommande besiktningarna och där vi också ställde några frågor som de ombads svara på. För att kontrollera tillgängligheten på lekplatser var en av de frågor som ingick i brevet följande: ”Har ni inventerat tillgängligheten på lekplatser?” Svaren på frågan redovisas under resultatredovisningen.

6 Resultat

6.1 Säkerhet

Nedan redovisas resultaten för säkerhetsbrister. Först beskrivs brister på lekplatserna och därefter redovisas dokumentkontrollen hos tillverkare och återförsäljare.

6.1.1 Säkerhetsbrister vid besiktningar

Vid besiktningarna av 26 lekplatser påträffades 581 fel (bilaga 3), och av dem var:

63 (11 %) A-fel

142 (24 %) B-fel

376 (65 %) C-fel

Jämförelse med 29 besiktigade lekplatser 2008 då 441 fel påträffades och av dem var:

82 (19 %) A-fel

138 (31 %) B-fel

221 (50 %) C-fel

Resultaten är inte helt jämförbara bland annat på grund av olika antal redskap på lekplatserna mm. (läs mer under stycket analys).

Vissa av C-felen består av inåtväxande grenar och avsaknad av märkning och skyltar. Dessa typer av fel utgör inte en omedelbar säkerhetsrisk även om de kan leda till säkerhetsrisker. När de räknas bort kvarstår 524 säkerhetsbrister vilka fördelade sig enligt nedan:

Underhållsbrister i redskap (Trasiga, slitna och rötskadade delar)	159
Farliga mått på öppningar	145
Ställen där huvud/hals kan fastna	(73)
Ställen där fingrar kan fastna	(56)
Ställen där kläder/hår kan fastna	(15)
Ställen där fot eller ben kan fastna	(1)
Brister i stötdämpande underlag	104
För hög fallhöjd/avsaknad eller felaktigt störtskydd	18
För litet fallutrymme eller föremål i fallutrymme	47
Utskjutande/utstickande delar	36
För låg fri markhöjd	9
Olåsta brunnslöck eller brunnslöck utan fallskydd	6

6.1.1.1 Brister i utformning av lekredskap och lekplatser

De vanligaste av de mest allvarliga bristerna i lekredskapens konstruktion var ställen där barn kan fastna med hals eller huvud (73 st). Några anmärkningar gällde öppningar i klätterställningar eller staket där barn kan komma in med halsen och fastna så att de riskerar att strypas. Dock var de allra flesta öppningar sådana där barn kunde komma igenom med kroppen,

men inte med huvudet. I sådana öppningar riskerar barn att bli hängande i huvudet vilket är en mycket allvarlig risk som kan leda till dödsfall.

Ställen där barn kan fastna med huvudet på flera ställen i olika klätterställningar. Ett barn kan i de här öppningarna komma igenom med kroppen men inte med huvudet och riskerar att bli hängande. Provsonden till vänster motsvarar ett barns bröstkorg. Sonden går igenom öppningen vilket är en riskkonstruktion om inte också huvudet kan gå igenom vilket syns på bilden till höger.

En klätterställning med öppningar vid golvet där barnet kan komma igenom med kroppen och bli hängande i huvudet.

Ställen där barnets hals kan kilas fast vilket medför en stryprisk. Öppningen är farlig eftersom barnet kan få in halsen, men sedan fastna med huvudet. Är det en större öppning kan barnet komma igenom med hela huvudet, alternativt är det en mindre öppning kan halsen inte få plats. Bilderna visar en grind och en klätterställning, men liknande öppningar finns på många staket.

Den näst vanligaste anmärkningen bland A-felen på lekredskapen var öppningar där barn kan fastna med kläder eller hår. Om en snodd på en huvtröja eller jacka fastnar i exempelvis en springa upptill i en rutschkana kan barnet strypas när det åker ner och plagget dras åt. Finns det utstickande delar på lekredskap kan barn fastna med huvor och bli hängande i dem.

Provningsanordning för snodd på kläder har fastnat vid startdelen till en rutschbana.

Glipor i taknock på lekhus där snodd på barnkläder kan fastna. När barn tar sig ned från taket kan de fastna och bli hängande. På huset finns även en mängd öppningar där fingrar kan fastna.

Ett antal öppningar där barn kan fastna med fingrar eller fötter påträffades också. Sådana öppningar är särskilt allvarliga i utrustning som medför en tvingande rörelse på barnet eller där barnet kan falla ned och bli hängande i ett finger eller ben vilket kan medföra vridningar och ledskador eller mer allvarliga skador.

Öppning i gungkätting där barns fingrar kan fastna.

Öppning vid golv på klätterställning där barns fot kan fastna.

Brister i fallunderlagets stötdämpande förmåga eller utbredning var vanliga allvarliga anmärkningar. Antingen har underlaget bestått av fel material, för lite material eller så har det funnits föremål som andra lekredskap eller staket i fallutrymmet runt utrustningen.

Fel sand, vilket har medfört att sanden packats hårt och den stötdämpande förmågan har minskat.

Staketet är placerat inom fallutrymmet från gungan.

Lekredskapet är placerat för nära sargen.

Det förekom också utrustning på lekplatserna som var annat än lekutrustning. Även denna utrustning kontrollerades mot kraven i lekredskapsstandarden, eftersom den var placerad på lekplatsen och användes av både barn och vuxna på samma sätt som lekredskap. Exempelvis fanns en pergola som både vuxna och barn i alla åldrar klättrade på. Under pergolan var det stenbelagd kant och pergolan hade utskjutande delar där kläder kunde/riskerade att fastna. Det fanns också öppningar med otillåtna huvudmått. I kontrollen upptäcktes även en gunga för privat bruk som inte är tillåten att ha på lekplatser på grund av att det är högre krav på gungor för offentligt bruk.

Pergola med stenar, utskjutande delar samt ställen där huvud kan fastna. En familj klättrar i pergolan som är placerad mitt på lekplatsen.

Gungställning för privat bruk på offentlig plats.

Mattställning i anslutning till lekplatsen som kan uppfattas som en del av lekplatsen. Barn kan komma igenom med kroppen och bli hängande i huvudet i ställningen.

6.1.1.2 Underhållsbrister

Mer än hälften av de påträffade säkerhetsbristerna berodde på avsaknad av underhåll av lekredskap och fallunderlag.

Exempel på underhållsbrister

Staketet är trasigt, fallrisk. Fallrisken är inte särskilt stor, men underhållsbristerna är uppenbara.

Klätterställning där träet har ruttnat.

En gungställning där bommen ruttnat och riskerar att kollapsa och falla ner över den som gungar.

Gummimatta som har åldrats och slitits sönder. Den stötdämpande förmågan har försämrats.

Infästning till gunga som släppt. Detta hade kunnat ske under användning och ett barn hade kunnat bli skadat.

6.1.2 Dokumentkontroll hos tillverkare och återförsäljare

Alla tillverkare och återförsäljare som kontaktades har inkommit med någon form av teknisk dokumentation över säkerheten hos sina produkter. För några av dessa var dock dokumentationen otillräcklig och Konsumentverket begärde in kompletteringar. Övriga ärenden kunde avslutas direkt.

6.1.3 Åtgärder

Alla fastighetsägare utom en har redogjort för att deras A-fel åtgärdats omgående. Det gäller även de flesta B-felen utom några som åtgärdas under 2016 tillsammans med majoriteten av de C-fel som ännu inte är åtgärdats. Fastighetsägarna har redovisat att de byggt om eller bytt ut hela redskap för att undanröja säkerhetsriskerna. Även den fastighetsägare som inte åtgärdade alla allvarliga brister omgående har åtgärdat dem nu. Orsaken till fördröjningen uppgavs vara oklarheter i ansvar för lekplatsen mellan stadsdelsnämnd och exploateringskontor.

För påträffade konstruktionsfel har även ansvariga tillverkare tillskrivits för deras respektive produkter. Tillverkarna har fått redogöra för vad de kommer att göra för att undanröja riskerna genom ändringar i produktionen i det fall det bedömts nödvändigt och i vissa fall även på andra lekplatser dit motsvarande produkter sålts. För ett fåtal pågår ärendehandläggning fortfarande vid rapportens skrivande.

Utöver de brister som åtgärdats på lekplatserna i kontrollen har ytterligare brister åtgärdats även på andra av fastighetsägarnas lekplatser. Ett exempel är en av de privata fastighetsägarna som aldrig tidigare gjort några säkerhetsbesiktningar av sina lekplatser, utan bara egna veckovisa visuella kontroller av lekplatserna. Fastighetsägarens representant deltog vid Konsumentverkets besiktning då allvarliga brister påträffades. Direkt efter kontrollen anlidade fastighetsägaren en certifierad besiktningsman för att kontrollera övriga lekplatser. Även på de lekplatserna påträffades allvarliga brister som exempelvis flera ruttna gungställningar som åtgärdades omedelbart.

När det gäller dokumentkontrollen har minst en tillverkare fått ändra på konstruktioner för framtida produktion för varor som bedömdes kunna innebära säkerhetsrisker. För ett fåtal pågår ärendehandläggning fortfarande.

6.2 Resultat från tillgänglighetsinventeringen

Till skillnad från säkerhetsbesiktningarna finns inte några detaljerade krav på tillgänglighet när det gäller lekredskapen. Därför har vi valt att inte redovisa resultatet för varje lekplats, utan i stället presentera en samlad bild av resultatet från inventeringen utifrån följande rubriker:

6.2.1 Att ta sig till och från lekplatsen

De allra flesta lekplatserna som inventerades har parkeringsplatser i närheten. I stort sett alla lekplatser har också plana gångstråk mellan parkeringsplats och lekplats.

6.2.2 Att förflytta sig och vistas på lekplatsen

Fyra av lekplatserna har gummimatta som underlag både runt och mellan lekredskapen. Detta innebär att det är lätt att ta sig fram till lekredskapen om man använder rullstol eller har nedsatt rörelseförmåga. De allra flesta av lekplatserna har gångstråk med hårdgjord yta, som gör det lätt att ta sig fram. De flesta av lekplatserna har dock sand, gräs eller grus runt själva lekredskapen, vilket kan innebära svårigheter för både barn eller medföljande vuxna med gångsvårigheter att använda lekredskapen. Det är också många av lekplatserna som har barriärer i form av staket, höga sargar eller trappor/nivåskillnader som gör det svårt att ta sig fram till vissa av lekredskapen.

Här har man valt gatsten som underlag på gångstråk, vilket inte är bra ur tillgänglighetssynpunkt. Även om det går att ta sig fram runtom i detta fall.

Gångstråk som består av sand eller grus som gör det svårt att ta sig fram med rullstol.

Sand, grus och en kant gör det svårt att ta sig fram till huset om man använder rullstol.

6.2.3 Variation av lekredskap

De allra flesta lekplatser som inventerades har fokus på lekredskap som innebär att man ska klättra, hänga, hoppa, gå, balanser eller krypa. Det är bara några få lekplatser som har lekredskap eller miljöer för rollspel, samarbete, bygga/konstruera, vattenlek, vila, problemlösning och så vidare. Detta innebär att många av lekredskapen inte är användbara för barn som har begränsad rörelseförmåga. Det blir också svårt för föräldrar och andra vuxna med begränsad rörelseförmåga att delta i barnens lek. De lekplatser som fanns i anslutning till förskolor har mindre fokus på fysiskt krävande lekredskap och var på det sättet mer tillgängliga. Stora lekplatser har av förklarliga skäl en större variation av lekredskap, men inte alltid en variation av lekredskap för olika lekfunktioner. Vissa av lekplatserna har lekredskap som skulle kunna vara användbara för barn med begränsad rörelseförmåga, men på grund av ett svårframkomligt underlag, barriärer eller hinder kan det vara svårt att ta sig fram till lekredskapen. Flera av lekplatserna har även tillgänglighetsbrister för barn och vuxna med nedsatt syn. Det gäller framförallt brist på kontrastmarkeringar, varningsmarkeringar och ledstråk och det gäller både på gångstråk och på själva lekredskapen.

I den stora gungan kan man både ligga och sitta.

6.2.4 Tillgängliga och användbara lekredskap

Cirka hälften av de lekplatser som inventerats saknar lekredskap som går att använda av personer med nedsatt rörelseförmåga. Många av lekplatserna har dock en så kallad fågelbogunga som man kan ligga och gunga i. Någon enstaka lekplats har gungor med ryggstöd eller andra specialredskap. De flesta lekplatser har sandlådor. Av dessa var det få som var specialanpassade för rullstolsburna. På några av lekplatserna finns små hus, kulisser eller andra miljöer att leka i (som alternativ till klätterställningar). I vissa fall är de tillgängliga, men ofta är det för smala ingångar, för trångt inne i husen eller trösklar och nivåskillnader utan ramper.

Plant underlag och ramper gör det enklare att använda lekredskapen.

En gunga med ryggstöd gör att fler kan gunga.

6.2.5 Helhetsbedömning

I samband med tillgänglighetsinventeringen gjordes en helhetsbedömning av lekplatserna, som också poängsattes. Poängen sattes på en skala från ett till tio, där ett innebar stora brister i tillgänglighet och användbarhet och tio innebar en hög tillgänglighet och användbarhet. Sju lekplatser fick tre poäng eller lägre, 14 lekplatser fick 4-6 poäng och fem lekplatser 7-9 poäng. De lekplatser som fick höga poäng hade en plan och framkomlig yta på i stort sett hela lekplatsen. De hade också en variation av lekredskap där flera av lekredskapen var användbara för personer med nedsatt rörelseförmåga. Lekplatserna med höga poäng hade också i högre grad en välkomnande atmosfär, sittplatser och bord, skuggiga partier och ibland också toaletter och tak. Lekplatserna med låga poäng och stora tillgänglighetsbrister kännetecknades av att ha ett svårframkomligt underlag på stora delar av lekplatsen, lekredskap som i stort sett bara bygger på att man kan och vill klättra, hoppa, hänga och balansera eller andra barriärer som hindrar personer med nedsatt rörelseförmåga att delta.

Scenen blir tillgänglig för alla tack vare rampen. Den inbjuder till lek för både stora och små barn oberoende av funktionsförmåga.

7 Analys

7.1 Säkerhet

Det största problemet generellt på lekplatserna är det eftersatta underhållet. Över hälften av bristerna berodde på dåligt underhåll. Närmare en tredjedel av underhållsbristerna gällde fallunderlaget och drygt två tredjedelar var underhållsbrister på lekredskap. På många lekplatser som är några år gamla så konstaterar Konsumentverket att det löpande underhållet är väldigt eftersatt. Med eftersatt underhåll minskar livslängden på lekplatserna. När exempelvis stolpar i en bärande konstruktion börjat ruttna fortskrider processen snabbt och det innebär mycket allvarliga säkerhetsrisker om en gungställning eller klätterställning kollapsar över barn.

Ett annat problem är att fastighetsägare visserligen genomför årliga säkerhetsbesiktningar, men sedan inte åtgärdar de säkerhetsbrister som påträffats. De senaste protokollen från fastighetsägarnas egna besiktningar som Konsumentverket begärt in visar på att de i många fall känt till allvarliga brister, men inte åtgärdat dem. Det är viktigt att fastighetsägare har en plan för vem som ska genomföra åtgärder om brister påträffas. Påträffas allvarliga säkerhetsbrister ska de åtgärdas omedelbart. Som nämnts ovan är näringsidkare skyldiga att enbart tillhandahålla säkra produkter och att bedriva ett förebyggande produktsäkerhetsarbete. Konsumentverket kan ansöka hos domstol om att sanktionsavgifter ska dömas ut när en näringsidkare inte lever upp till sin skyldighet att bara tillhandahålla säkra produkter. Det kan tilläggas att när en produkt med säkerhetsbrist orsakar en konsument skada, kan tillverkare vara skadeståndsskyldiga även utan vårdslöshet eller fel från deras sida.

Många allvarliga brister påträffades på skolgårdar och speciellt på flera förskolegårdar. Detta är allvarligt eftersom det alltid är barn på förskolorna som använder lekredskapen vilket innebär stort slitage och barnen kan inte välja att gå någon annanstans. Några av de anlidade besiktningsmännen berättade också att de ofta upplever förskolegårdar som väldigt eftersatta, och att det är vanligt att förskolepersonal de pratar med säger att de inte får något gensvar från sin huvudman när de påtalar brister på lekplatsen. Att förskolegårdar generellt har många säkerhetsbrister har bekräftats av ett antal andra certifierade besiktningsmän vid förfrågan från Konsumentverket 2016. I samband med frågan lyfte besiktningsmän också att förskolepersonal och föräldrar i brist på medel till lekredskap ofta själva bygger osäker lekutrustning av lastpallar och bildäck på förskolegårdar.

Fler fel har påträffats vid marknadskontrollen 2015 jämfört med kontrollen 2008 trots att färre lekplatser besiktigats. Men det är en för liten andel av svenska lekplatser som kontrollerats för att kunna dra slutsatsen att det finns fler brister på svenska lekplatser idag än 2008. De kontrollerade lekplatserna är dessutom olika stora och innehåller olika många lekredskap och kan därför inte jämföras med varandra rakt av när det gäller antal fel. Möjligen kan man se ett positivt resultat i att av de påträffade bristerna är det en lägre andel A- och B-fel 2015 än 2008. Men tyvärr kan man inte säga att det har blivit bättre säkerhetsnivå på svenska lekplatser 2015 än 2008. Konsumentverket anser att det är anmärkningsvärt att det förekommer fel enligt säkerhetsstandarderna på nyproducerad utrustning.

Fyra av lekplatserna som kontrollerades 2015 var samma som 2008. Uppföljningen av dem visar att tre nu har färre säkerhetsbrister och att lekplatserna inte tagits bort eller blivit mindre som ett resultat av kontrollen utan att ny utrustning har ersatt den gamla. En av lekplatserna har fler fel

2015 än 2008 och det beror troligen på bristande underhåll eftersom de flesta av lekredskapen är kvar och nu är sju år äldre.

Som tidigare nämnts innebär det inte att lekplatser som uppfyller standardens säkerhetskrav måste se likadana ut och därför blir tråkigare att leka på. En intressant jämförelse som visar att så inte behöver vara fallet kan göras mellan resultatet på två unika temalekplatser som ingick i kontrollen, Anders Franzéns park i Hammarby Sjöstad och Pelle Svanslös park i Uppsala. Lekplatserna liknar vid första anblick varandra på så sätt att båda är unika lekmiljöer bestående av små miniatyrbyggnader med olika detaljer och lekfunktioner. Men vid besiktning mot säkerhetskrav skiljer de sig väsentligt åt. Anders Franzéns park hade så många säkerhetsbrister att det inte fanns tidsmässigt utrymme att besiktiga klart parken under en dag. Därför är besiktningsprotokollet ofullständigt. Trots att en fullständig besiktning inte genomförts innehöll protokollet 8 A-fel, 18 B-fel och 57 C-fel. Pelle Svanslös park i Uppsala har inga A- och B-fel men 13 C-fel. Det vill säga bara sådana fel som är av mindre allvarlighetsgrad och normalt bör åtgärdas vid periodiskt underhåll eller hållas under uppsikt tills åtgärder vidtagits.

Pelle Svanslös park i Uppsala som inte hade några allvarliga säkerhetsbrister.

Anders Franzéns park i Hammarby Sjöstad där många allvarliga säkerhetsbrister påträffades.

En annan aspekt som inte handlar om direkta säkerhetsrisker, utan mer är en pedagogisk fråga för att undvika säkerhetsrisker i andra sammanhang, är att Anders Franzéns park har olika verktyg utplacerade i lekmiljöerna som exempelvis sågar, gasoltuber och en varningsskylt för högspänning på en stuga. Här uppmanas barn att leka med föremål som i verkliga livet medför risker. Och högspänningsskylten kan de kanske känna igen på en plats där den verkligen varnar, men även där tolka den som en leksymbol. Konsumentverket ifrågasätter ur ett säkerhetsperspektiv lämpligheten i att utforma lekmiljöer på detta sätt.

Detaljbild från Anders Franzéns park i Hammarby Sjöstad. Varningsskylten är ur ett pedagogiskt perspektiv inte bra, lösa sladdar och gasoltuber är inte lämpliga lekredskap.

En slutsats är att till följd av marknadskontrollen har ett stort antal säkerhetsbrister åtgärdats ute på lekplatser och i framtida produktion. Fastighetsägarna har redogjort att deras åtgärder för att undanröja säkerhetsrisker inneburit reparationer av befintliga redskap och i de fall där redskap tagits bort har de ersatt dem med nya produkter. I bara något enstaka har åtgärderna inneburit att lekredskap tagits bort utan att direkt ersättas av något nytt.

Utöver de lekplatser som ingick i kontrollen har säkerhetsbrister på fler av fastighetsägarnas lekplatser åtgärdats. Överlag har fastighetsägarna haft en positiv attityd till kontrollen och åtgärdat det som behövts för att undanröja säkerhetsrisker. Flera av dem har också under processens gång lärt sig mer om vilka krav som ställs på lekplatser och lekredskap.

7.2 Analys av tillgänglighetsinventeringen

Resultatet från tillgänglighetsinventeringen visar på att det finns stora brister när det gäller tillgängligheten för barn och vuxna med begränsad rörelseförmåga. Särskilt med tanke på de krav på tillgänglighet som finns i lagstiftningen.

Lekplatserna som inventerats skiljer sig ganska mycket åt när det gäller storleken på ytan på lekplatsen, antalet lekredskap, hur gamla lekplatserna är, hur stor besöksfrekvens de har, var de är placerade (t ex vid förskola, vid skola, camping, i bostadsområde, i stadspark och så vidare). Generellt så har de nyanlagda lekplatserna mer lättframkomliga gångstråk, ofta på grund att de valt att ha gummimattor som stötdämpande underlag i stället för sand. De nyanlagda

lekplatserna har också fler lekredskap för samspel, samarbete, rollekar med mera, till skillnad från de äldre lekplatserna som i större utsträckning har lekredskap att klättra, hoppa, krypa eller rutscha.

De flesta lekplatser har plana och lättframkomliga gångstråk till och från lekplatsen, men endast ett fåtal lekplatser har underlag som gör det möjligt att ta sig fram till lekredskapen. Det är ofta sand, grus, gräs eller andra barriärer runt lekredskapen, vilket gör det svårt att komma fram till lekredskapen och kunna använda dem.

Detta innebär att många fastighetsägare inte lever upp till de krav som finns i lagstiftningen, nämligen:

”Hinder i form av brister i lekplatsers utformning eller utrustning ska avhjälpas. Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen bör åtgärdas. Även brister som gör det svårt att vistas på lekplatsen för föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga eller för andra som tar hand om barnen bör åtgärdas.”

Enligt vår kartläggning av fastighetsägarnas tillgänglighetsarbete så har flera av kommunerna inte inventerat tillgängligheten på lekplatserna. En kommun har inte inventerat överhuvudtaget, en gör bara stickprov och en kommun har gjort en utredning som ligger till grund för kommande renovering/ombyggnad.

Lekredskap kan vara mer eller mindre tillgängliga och användbara för barn med nedsatt rörelseförmåga. För att kunna använda lekredskapen överhuvudtaget måste underlaget fram till och runt lekredskapen vara tillgängliga. Dessutom måste själva lekredskapen vara tillgängliga och användbara även för de som har begränsad rörelseförmåga

Exempel på tillgängliga lekredskap kan vara lekhus som inte har några trösklar eller nivåskillnader, men har breda öppningar och tillräckligt med svängutrymme, stora gungor där det går ligga ner, gungor med ryggstöd, bord som har benutrymme för rullstol, vattenlek, problemlösning, spel, där det går komma nära med rullstol eller andra hjälpmedel.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att det finns en stor potential att göra lekplatser mer tillgängliga för barn och vuxna med begränsad rörelseförmåga. Precis som när det gäller säkerhetskrav, så behöver inte en tillgänglig lekplats vara en tråkig lekplats. Erfarenhetsmässigt brukar en lekplats med en stor variation av lekredskap och av lekmiljöer att locka barn i olika åldrar och med olika förmågor. Är lekplatsen dessutom inbjudande och trivsamt att besöka även för vuxna, så ökar sannolikheten att föräldrar vill gå dit med sina barn.

8 Förslag på förbättringar

8.1 Säkerhet

Genom att tänka på säkerheten redan när en ny lekplats eller ny utrustning planeras får man inte bara en säkrare lekplats utan kan också spara mycket pengar i slutändan. Det finns exempel på lekplatser där fundament eller skulpturer gjutits och man sedan tagit dit en besiktningsman vid installationsbesiktning, för att få reda på att det finns säkerhetsbrister på utrustningen som medfört stora kostnader att åtgärda i efterhand. Bristerna skulle enkelt kunnat undvikas om säkerhetsaspekten funnits med från början.

De vanligaste skadorna på lekplatser är fallskador och det är underlaget som orsakar flest skador. Många skador kan därför förebyggas genom att passande stötdämpande underlag väljs där det behövs, exempelvis rätt grovkornig sand, fallskyddsmattor eller gräs istället för asfalt beroende på fallhöjder. När man köper sand bör ett testprotokoll begäras in för att ta reda på sandens HIC-värde, som är ett mått på den stötdämpande förmågan. Testprotokollet ska visa att det är den inköpta sandsammansättningen som provats. HIC-värdet för fallhöjden till marken ska vara högst 1 000. Det innebär att någon som ramlar ned och slår i huvudet sannolikt klarar sig undan livshotande skador. Om det stötdämpande underlaget består av fallskyddsmattor eller ”gummiasfalt” ska fastighetsägaren enligt standard kunna visa dokumentation på vad underlaget är tillverkat av och vilken stötdämpande förmåga det har. Kraven på stötdämpande förmåga är olika beroende på vilken fallhöjd redskapet har.

Allt underlag måste också underhållas för att stötdämpande egenskaper ska bevaras och för att undvika onödiga ojämnheter. Vid besiktningarna sågs exempel på sand som packats eller flyttats och gummiasfalt som åldrats och blivit hård och spröd så att hålor bildats i ytan.

Det är även viktigt att fallutrymmet är tillräckligt stort och inte innehåller några hårda föremål som andra lekredskap, staket eller stenar.

Lekredskap ska vara utformade på ett säkert sätt och det är viktigt att monteringsanvisningar är lätta att följa och att de verkligen används så att inte risker uppkommer genom felaktig montering. Det bästa är om produkterna är konstruerade så att det endast är möjligt att sätta samman dem på det korrekta sättet. Alla lekredskap måste underhållas väl för att inte risker ska uppkomma efter hand.

Säkerhetsbesiktning ska utföras minst en gång per år, enligt gällande standarder. Besiktningarna ska utföras av en person med som standarden uttrycker, erforderlig kompetens. En sådan person bör enligt Konsumentverket och Boverket vara en besiktningsman, certifierad av ett ackrediterat organ. Besiktningen bör dokumenteras och förvaras hos fastighetsägaren. Dessutom ska tätare visuella och undersökande kontroller av stabilitet, slitage och skadegörelse göras av exempelvis fastighetsägaren själv. Drift- och underhållsplaner bör finnas. I SS-EN 1176-7 Vägledning för montering, besiktning, underhåll och drift i standarden finns vägledning kring dessa områden. Bra drift- och underhållsplaner ger billigare drift, längre livslängd och säkrare lekplatser.

Det är också viktigt att komma ihåg att de påträffade bristerna ska åtgärdas! Åtgärderna behöver genomföras med olika tidsmässig prioritet beroende på allvarlighetsgrad. I de mest allvarliga fallen kan det krävas omedelbara åtgärder.

Lekplatsens planering är viktig, med väl tilltagna utrymmen kring alla redskap och genomtänkt placering av lekredskap och annan utrustning. Lekplatsen bör ha en skylt med ansvarig fastighetsägare och kontaktuppgifter dit man kan vända sig om man upptäcker skaderisker på lekplatsen.

Lekredskap ska vara märkta med tillverkarens namn och adress samt en referens till varan. Lekredskap som inte är tillverkade av näringsidkare behöver normalt dock inte märkas.

När det gäller riskerna med öppningar eller utskjutande delar där barn kan fastna med hår och kläder finns förutom ansvaret för lekredskapen, också ett ansvar hos klädtilverkare och återförsäljare av kläder. Föräldrar har också ett ansvar för att barn inte ska använda kläder som de kan fastna med och utsättas för stryprisk. För snoddar på barnkläder finns en europeisk standard - EN 14682:2014 Barnkläders säkerhet, som bland annat ställer krav på snoddar. Bakgrunden till standardens krav är bland annat att barn mellan två och åtta år varit inblandade i olyckor där snoddar i halslinning och huva fastnat i springor på rutschkanor och orsakat strypning. För huvor och kapuschonger saknas än så länge en standard. Det har visat sig svårt att få fram en lämplig testmetod och därmed krav för fastsättning av huva som skulle ryckas loss om ett barn fastnar med den. Konsumentverket anser, med hänsyn till olycksstatistiken, att det är olämpligt med fastsydda huvor/kapuschonger på kläder för barn som klättrar. Den svenska klädbranschen och Konsumentverket arbetar nu för att ta fram en svensk branschöverenskommelse om att huvor på ytterplagg ska vara avtagbara och lossna vid en viss kraft.

8.2 Tillgänglighet

När lekplatser utformas för tillgänglighet bör man tänka på mångfald i stället för särintresse. Design för alla-tanken minimerar särlösningar och genom att skapa mångfald och variation ökar värdet för alla användare.

Förslag för att göra lekplatser mer tillgängliga:

- tillgängliga gångstråk till och från lekplatsen
- tillgängliga gångstråk på själva lekplatsen
- en stor variation av lekredskap
- olika typer av underlag
- tänk på att lekplatsen är mer än bara lekredskapen
- sittplatser och bord (som är tillgängliga)
- skapa gärna olika rum på lekplatsen
- skuggiga platser på lekplatsen
- satsa lite extra på lekredskap för samspel, samarbete, vattenlek, sandlådor, problemlösning, skapande, byggande och liknande
- så många redskap som möjligt ska kunna nås med rullstol
- välj lekredskap som passar både stora och små barn
- tänk på att lekplatsen ska erbjuda både aktiva lekar och lugna lekar

9 Källförteckning

BFS 2011:5 - ALM 2 (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader).

BFS 2011:13 - HIN 2 (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser).

Konsumentverket (2008) Marknadskontroll av lekredskap 2008, Säkerhet och tillgänglighet, Nr 2008:15.

Boverket Regelverk 2007 Regelverk för hushållning, planering och byggande

Lekredskap Standardsamling 2 2015, SIS Förlag

SIS (2013) Teknisk rapport SIS-CEN/TR 16467: 2013(Sv) Lekredskap tillgängliga för alla barn

FN:s konvention om barns rättigheter, 1989

Läs mer:

SLU (2008) *Lekplats för alla – att utforma en lekplats för alla barn oavsett funktionsförmåga*
Examensarbete av Therese Norberg, ISSN 1651-8160.

Stadsbyggnadskontoret Lund (2011) *Idébok tillgänglig lekplats.*

Säkra lekplatsen! 2009 Sveriges Kommuner och Landsting

Göteborgs stad, Park och natur. (2012). *Riktlinjer för tillgängliga lekplatser.*

Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö, Boverket och Movium maj 2015

Risk för lek! Gröna Fakta 4/2000 Movium-sekretariatet SLU

Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande SOU 2003. *Bilaga en studie om lekplatsen för barn med funktionshinder*, Ingegerd Harvard

Leka för livet, Årsrapport 2006, RBU, Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar.

Mer åt fler på lekplatsen - Bra lekplats för barn med funktionshinder blir bättre lekplats för alla. 2006, Sveriges kommuner och Landsting.

10 Bilagor

Bilaga 1 Förteckning över lekredskapstandarderna

Bilaga 2 Tomt inventeringsformulär

Bilaga 3 Sammanställning av fel på lekplatserna

Bilaga 1. Europastandarder för lekredskap

- SS-EN 1176-1
Lekredskap - Del 1: Allmänna säkerhetskrav och provningsmetoder
- SS-EN 1176-2
Lekredskap - Del 2: Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder för gungor
- SS-EN 1176-3
Lekredskap - Del 3: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för rutschbanor
- SS-EN 1176-4
Lekredskap - Del 4: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för linbanor
- SS-EN 1176-5
Lekredskap - Del 5: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för karuseller
- SS-EN 1176-6
Lekredskap - Del 6: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för vippgungor
- SS-EN 1176-7
Lekredskap - Del 7: Vägledning för installation, besiktning, underhåll och drift
- SS-EN 1176-10
Lekredskap - Del 10: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för helt inneslutna lekredskap
- SS-EN 1176-11
Lekredskap - Del 11: Kompletterande särskilda krav och provningsmetoder för tredimensionella nätkonstruktioner
- SS-EN 1177
Stötdämpande underlag för lekplatsens ytbeläggning – Bestämning av kritisk fallhöjd

Standarderna kan beställas från SIS Förlag AB, telefon: 08-555 523 10, e-post: sis.sales@sis.se

Bilaga 2. Inventering av tillgänglighet på lekplats

Lekplats _____

Dnr _____

Kommun _____

Fastighetsägare _____

Inventerad av _____

Datum _____

Antal lekredskap (cirka)

Detta tittar vi på:

1. Möjlighet att komma till lekplatsen och vistas på lekplatsen
2. Variation av lekredskap
3. Utformning av lekredskap
4. Helhetsbedömning

Kom ihåg att ta med:

- tumstock
- kamera

	1. Komma till och vistas på lekplatsen Skriv en kommentar under varje fråga om svaret är nej eller om du är tveksam:	Ja	Nej	Ej aktuellt
1.	Finns det en Parkeringsplats inom 25 m från lekplatsen? Skriv en kommentar om svaret är nej eller om du är tveksam: Det är mer än 25 m till p-plats			
2.	Är gångvägen från p-plats till lekplats jämn och lutar inte i sidled eller i färdriktningen?			
3.	Är ingången till lekplatsen tydligt markerad?			
4.	Finns det avgränsningar med staket, kanter runt hela eller delar av lekplatsen?			
5a	Finns det plana och jämna gångytor som går ända fram till de olika lekredskapen?			
5b	Är gångytorna är horisontella (lutar inte i sidled eller i gångriktningen)			
6	Finns det avgränsningar mellan lekplats och ytor för bollspel?			
7 a	Finns det sittplatser? (bänkar)			
7 b	Har sittplatserna rygg och armstöd?			
8a	Finns det picknickbord?			
8b	Är picknickbord utformade så att person med rullstol kan sitta på ett bra sätt?			
9.	Finns det skuggiga områden på lekplatsen?			
10.	Har man använt färger med olika kontraster för att markera olika delar på lekplatsen för att underlätta orientering? (tex sarger till sandlådor, olika färger på olika underlag mm Obs. Gäller inte färger på lekredskapen)			

	1. Komma till och vistas på lekplatsen Skriv en kommentar under varje fråga om svaret är nej eller om du är tveksam:	Ja	Nej	Ej aktuellt
11a	Finns det toalett?			
11b	Finns det handikapptoalett? Hur är den utformad i så fall? Mät upp golvmåttet och ta foton inne på toaletten.			
12a	Finns det orienteringstavla över lekplatsen?			
12b	Är orienteringstavlan 3-dimensionell/kännbar?			
13a	Finns det värmestuga?			
13b	Går det komma in i värmestugan med rullstol? (minst 84 cm passagemått, tröskel mindre än 2 cm, minst 2,2 *2,2 m golvyta?) Mät golvyta och fotografera!			
14	Finns det insprängnings-skydd vid gungor?			
15	Övrigt att notera?			

	2. Variation av lekfunktioner	Ja
1	Smidighet: klätterväggar, nät, balansplatta	
2	Balansera: bom, stolpe, stolphopp (i en slinga)	
3	Klättra: klätterställning, vägg, nät, rep	
4	Krypa: tunnel, smal bro	
5	Hänga: höga ringar, räcken, armgång,	
6	Hoppa: låg eller hög höjd, långt eller kort avstånd	

7	Mötas: Sittplats, klippblock, skydd, tunnel	
8	Gunga: en eller flera användare	
9	Gunga: gungbräda, fjädergunglek	
10	Snurra: karuseller, snurrstolpar, snurrskivor	
11	Rutscha: traditionell rutschbana, brandkårsstång, linbana	
12	Vattenlek:	
13	Problemlösning och spel	
14	Bygga, skapa, konstruera: sandlåda, lera, gräs	
15	Lyssna, ljud:	
16	Känna	
17	Roll-lekar, samspel leka affär, bilar, små hus, kräver samarbete	
18	Vila, ligga: lugnt hörn, möjlighet till avskildhet	
19	Annan funktion än någon av de ovan nämnda	

	3. Utformning av lekredskap Kommentera gärna om du är osäker	Ja	Nej	Ej aktuellt
1	Har lekredskapen insteg som underlättar för att komma upp och in i dem? Kommentarer: Istället för trappa en lite större yta som man kan lyfta sig över från rullstol på.			
2	Har lekredskapen ramper med max 5 % (1:20) lutning som underlättar för att komma upp och in i dem?			
3a	Har ramperna markeringar i kontrastfärger där rampen börjar och slutar?			

3b	Har ramperna avåkningsskydd på kanterna?			
3c	Har ramperna ledstänger?			
4	Finns det stöd och handtag på lekredskapen för att underlätta att ta sig in och upp i dem?			
5	Finns det ryggstöd på gungdjur och andra lekredskap? Kommentarer:			
6	Finns det fotstöd på gungdjur och andra lekredskap?			
7	Finns det rutschbana utan trappa? Kommentarer: Som underlättar så att en vuxen att hjälpa barnet i en överflyttning till rutschbanan.			
8	Finns det bred rutschbana med plats att åka tillsammans med ett barn?			
9	Finns det andra lekredskap där vuxna kan följa med barnet/delta?			
10	Finns det specialgungor?			
11	Finns det sandlåda med bord?			
12	Finns det sandlåda där man kan ligga och leka			
13	Finns det andra specialprodukter?			

4. Bedömning av variation av lekredskap & lekmöjlighet

Välldesignad miljö med en atmosfär som välkomnar alla barn. Utformning, planteringar, skapande av intima platser, ytor där man kan springa. En helhetsmiljö som främjar kvalitetslek för alla barn oavsett lekförmåga. En variation av utrustning med olika lekfunktioner för olika förmågor.

Sätt ett kryss i lämplig ruta, där 1 är mycket dålig och 10 är mycket bra.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Kommentera och motivera din bedömning:

[illegible]

Sammanställning av A-, B- och C-fel

I dessa anmärkningar ingår även sådana som avser brist på informationstavlor och produktmärkning.

Karlstad			
	A-fel	B-fel	C-fel
Swecamp Bomsta	0	15	4
BRF Rud	8	13	12
Kronoparksskolan	2	11	9
Signalhornsgatan	0	2	1
Lorensbergs förskola	17	5	14
Norrstrandsparken	1	8	3

Karlskrona			
	A-fel	B-fel	C-fel
Hoglands park	2	1	6
Kajutans förskola	3	2	5
Kungsmarksvägen	2	4	8
Monsunen	0	0	1
Mariagården	3	2	10

Kalix			
	A-fel	B-fel	C-fel
Campingen	1	0	4
Centrumskolan	1	0	10
Djuptjärns förskola	4	0	11
Näsbyskolan	4	2	6
Tallparken	1	1	7

Uppsala			
	A-fel	B-fel	C-fel
Flogsta förskola	4	17	40
Pelle Svanslös	0	0	13
Vasaparken	0	15	31
Brune förskola	1	1	14
Vallbydungen	0	2	9

Stockholm			
	A-fel	B-fel	C-fel
Anders Franzens park	8	18	57
Kvarnbyvägen	0	10	22
Bergengatan	0	2	13
Gustav Adolfsparken	1	9	47

Huddinge			
	A-fel	B-fel	C-fel
Vårby Gärd	0	2	19

Sammanställning A-, B- och C-fel		
Procent		
A-fel	B-fel	C-fel
11	24	65

Summa fel		
63	142	376

Total summa fel	581
-----------------	-----

Procentuell fördelning av A-, B- och C-fel

